

POGLAVJE 14

PLAČILNA BILANCA

Tabela 14.1. Plačilna bilanca Slovenije v letih 1997 - 2007 (v milijonih EUR)

Postavka v plačilni bilanci	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
I. TEKOČI RAČUN	43,1	-107,9	-664,2	-583,0	38,0	344,0	-81,0	-544,0	-301,0	-856,5	-1.621,5
1. Blago	-684,0	-708,2	-1.164,1	-1.227,0	-684,0	-265,0	-543,0	-1.009,0	-1.034,0	-1.151,0	-1.624,1
1. Izvoz blaga	7.438,3	8.088,3	8.103,2	9.574,0	10.454,0	11.082,0	11.417,0	12.933,0	14.517,0	17.028,3	19.740,3
2. Uvoz blaga	-8.122,4	-8.796,5	-9.267,3	-10.801,0	-11.139,0	-11.347,0	-11.960,0	-13.942,0	-15.551,0	-18.179,3	-21.364,4
2. Storitve	560,8	446,9	329,5	489,0	536,0	620,0	541,0	686,0	898,0	865,6	1.024,7
2.1. Izvoz storitev	1.809,9	1.804,2	1.763,5	2.052,0	2.178,0	2.440,0	2.465,0	2.782,0	3.224,0	3.449,5	4.095,2
2.2. Uvoz storitev	-1.249,1	-1.357,3	-1.434,0	-1.562,0	-1.642,0	-1.820,0	-1.924,0	-2.096,0	-2.326,0	-2.583,8	-3.070,5
3. Dohodki	65,8	49,1	58,1	29,0	43,0	-153,0	-173,0	-250,0	-226,0	-398,1	-725,5
3.1. Prejemki	346,4	367,7	400,2	471,0	511,0	491,0	542,0	583,0	683,0	902,0	1017,8
3.2. Izdatki	-280,6	-318,6	-342,1	-442,0	-468,0	-645,0	-715,0	-833,0	-909,0	-1.300,1	-1.743,3
4. Tekoči transferi	100,6	104,2	112,2	125,0	144,0	142,0	94,0	29,0	61,0	-173,1	-296,6
4.1. V Slovenijo	229,6	266,2	315,7	371,0	436,0	478,0	448,0	543,0	735,0	784,9	901,4
4.2. V tujino	-129,0	-162,0	-203,5	-45,0	-293,0	-336,0	-354,0	-515,0	-675,0	-957,7	-1.198,0
II. KAPITALSKI IN FINANČNI RAČUN	-111,4	53,0	624,6	542,0	-148,0	-145,0	-12,0	638,0	703,0	1.050,3	2.080,3
A. KAPITALSKI RAČUN	0,9	-1,2	-0,7	4,0	-4,0	-164,0	-165,0	-105,0	-128,0	-131,5	-61,8
1. Kapitalski transferi	1,8	-0,2	0,0	1,0	1,0	-163,0	-164,0	-106,0	-124,0	-126,4	-60,4
2. Patenti in licence	-0,9	-1,0	-0,6	3,0	5,0	-1,0	-2,0	0,0	-5,0	-5,1	-1,4
B. FINANČNI RAČUN	-112,3	54,2	625,3	538,0	-144,0	19,0	154,0	743,0	831,0	1.181,8	2.142,1
1. Neposredne naložbe	267,3	199,2	54,5	77,0	251,0	1.538,0	-118,0	221,0	-27,0	-206,7	-0,6
1.1. Domače v tujini	-27,7	4,9	-44,7	-72,0	-161,0	-162,0	-418,0	-442,0	-453,0	-718,5	-1.065,4
1.2. Tuje v Sloveniji	294,9	194,3	99,2	149,0	412,0	1.700,0	300,0	662,0	427,0	511,7	1.064,9
2. Naložbe v vrednostne papirje	212,5	82,2	323,7	185,0	80,0	-69,0	-223,0	-575,0	-1.218,0	-1.443,8	-2.268,8
3. Ostale naložbe	549,0	-80,9	158,6	462,0	964,0	435,0	759,0	843,0	2.268,0	1.564,0	4.293,8
3.1. TERJATVE	230,2	-404,8	-540,3	-578,0	248,0	-668,0	-825,0	-1.408,0	-1.648,0	-1.936,0	-4.676,2
3.2. OBVEZNOSTI	318,7	323,9	698,9	1.038,0	716,0	1.102,0	1.584,0	2.251,0	3.916,0	3.500,0	8.970,0
4. Mednarodne denarne rezerve	-1.141,1	-146,3	88,5	-187,0	-1.439,0	-1.885,0	-264,0	256,0	-189,0	1.280,8	139,6
III. STATISTIČNA NAPAKA	68,2	54,9	39,6	41,0	110,0	-199,0	93,0	-94,0	-402,0	-193,8	-458,8

Vir: Bilten Banke Slovenije, marec 2008.

Ali saldo pri neposrednih naložbah v letu 2007 (-0,6 milijona EUR) pomeni, da so slovenska podjetja več investirala v tujini ali tuja podjetja pri nas? Ali lahko to trdimo tudi za leto 2004? Kaj pa pri postavki neposredne naložbe v vrednostne papirje leta 2005 (-2.268,8 milijona EUR)?

Tabela 14.3. Postavka Ostale naložbe v plačilni bilanci Slovenije za leto 2007 (v mio EUR)

Postavka v plačilni bilanci	Leto 2005
3. OSTALE NALOŽBE	4.293,8
3.1. TERJATVE	-4.676,2
a) Komerčni krediti (vsi sektorji)	-433,7
b) Posojila	-1.808,3
Banke	-1.706,7
Ostali sektorji	-101,6
c) Gotovina in vloge	-2.444,2
Banka Slovenije	-872,8
Banke	-870,5
Ostali sektorji	-700,9
d) Ostale terjatve	10,0
3.2. OBVEZNOSTI	8.970,0
a) Komerčni krediti (dolgoročni)	511,7
b) Posojila	3.763,3
Banka Slovenije	-
Vladni sektor	-40,8
Banke	3.354,5
Ostali sektorji	449,7
c) Vloge	4.726,7
d) Ostale obveznosti	-31,7

Vir: Bilten Banke Slovenije, marec 2008..

Kaj pomeni postavka -4.676,2 pri Terjatvah v tabeli 14.3.? Kaj pa postavka 3.1. c) Gotovina in vloge, ki znaša -2.444,2? Kako pa bi razložil(a) postavko 3.2. b) Posojila, ostali sektorji, ki ima vrednost 449,7 v letu 2007? Ali so se neto terjatve (to je razlika med spremembo terjatev in spremembo obveznosti) povečale ali zmanjšale v letu 2007?

Analiziraj spreminjanje mednarodnih denarnih rezerv Slovenije v letih 1992 - 2007. Ali so se v tem obdobju povečevale ali zmanjševale? Ali bi lahko iz podatkov o plačilni bilanci Slovenije v letih 1992 - 2007 izračunal(a), koliko so znašale celotne mednarodne denarne rezerve Slovenije konec leta 2007 (predpostavljaj, da poznaš njihovo stanje na začetku leta 1992)?

Stanje mednarodnih denarnih rezerv in zunanjega dolga v Sloveniji po osamosvojitvi

Gibanje zunanjega dolga in mednarodnih denarnih rezerv Slovenije v letih po osamosvojitvi prikazuje tabela 4.4. Iz tabele je razvidno, da sta se v obdobju po osamosvojitvi povečevala tako dolg kot rezerve.

Tabela 14.4. Celotno stanje deviznih rezerv in zunanjega dolga v Sloveniji v obdobju 1992 – 2007 (v mio EUR, konec leta)¹⁾

Postavka/leto	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Devizne rezerve	919	1.236	2.220	2.697	3.246	3.965	4.080	4.104
Zunanji dolg	1.370	1.474	1.777	2.338	3.134	6.165	6.459	8.012
Postavka/leto	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Devizne rezerve	4.705	6.514	7.842	7.703	7.484	8.832	8.005	635 ²⁾
Zunanji dolg	9.490	10.403	11.484	13.259	15.278	20.503	24.034	34.100

Opomba:

1. Do leta 1997 so podatki v statističnih publikacijah in viru objavljeni v mio USD. Preračun v EUR je narejen na osnovi srednjega tečaja ameriškega dolarja in evra Banke Slovenije dne 5.10.2004 (razmerje EUR/USD je 1,2704).
 2. Padec vrednosti podatka je posledica priključitve Slovenije v EMU.
- Vir: Ekonomsko ogledalo, različne številke.

Dolg je bil najprej večji od mednarodnih denarnih rezerv. Leta 1994 so bile rezerve prvič večje od dolga. Do konca leta 1996 pa se je dolg povečal za več kot 2 milijardi USD in se tako več kot podvojil glede na stanje konec leta 1991. Do leta 1995 se je slovenski zunanji dolg povečeval izključno zaradi novega zadolževanja. V letu 1996 pa se je dolg povečal tako zaradi novega zadolževanja kot tudi zaradi sukcesije. S sukcesijo razumemo prevzem deleža nealociranega dolga bivše Jugoslavije. Celotni dolg bivše Jugoslavije je bil namreč razdeljen na alocirani in nealocirani dolg. Alocirani dolg sestavljajo tisti dolgovi, katerih končnih porabniki so bile pravne osebe na ozemlju sedanje Republike Slovenije. Nealocirani dolg pa sestavljajo dolgovi, katerih končna porabnica je bila nekdanja jugoslovanska federacija. Nealocirani dolg je konec leta 1991 znašal 3,1 milijarde USD, alocirani dolg pa 12,0 milijard USD. Skupen dolg je torej znašal 15,1 milijarde USD. Ob koncu leta 1991 naj bi na Slovenijo odpadlo 1,8 milijarde USD alociranega dolga. Ta znesek je vključen v zgornje podatke o slovenskem dolgu. Nealocirani dolg do tujih upnikov je bilo potrebno razdeliti na republike bivše Jugoslavije. V pogajanjih s tremi skupinami tujih upnikov (mednarodne finančne institucije, to je Mednarodni denarni sklad in Svetovna banka, Pariški klub in Konzorcij tujih komercialnih bank) so bili doseženi sporazumi, po katerih je Slovenija prevzela 16,39% nealociranega dolga nekdanje Jugoslavije. To znaša približno 0,7 milijard USD in je prvič zajeto v stanju slovenskega dolga konec leta 1996. Po letu 1996 je hitro naraščalo zunanje zadolževanje, tako da je zunanji dolg v letih 1998 in 1999 že presegel vrednost deviznih rezerv. V letu 1999 je bil za več kot 1,3 mrd USD večji od deviznih rezerv. Zunanje zadolževanje se je med drugim povečalo zaradi sproščanja omejitev za zadolževanje v tujini. Mednarodne denarne rezerve pa so se povečevale zaradi prsežkov tako na tekočem kot na kapitalnem računu plačilne bilance. Po letu 2000 so devizne rezerve približno dvakrat večje od zunanjega dolga.